

EEN OUD VERHAAL OP 6 KLEITABLETTE
VERTELD DOOR 9 WERELDBURGERS

Empowerment door Storytelling

een PassePartout Project
i.s.m. met stichting Zero to Hero

EMPOWERMENT DOOR STORYTELLING

In 2019 ontwikkelde Stichting PassePartout het plan om voormalige vluchtelingen te laten kennismaken met storytelling. Opzet was een kleine groep deelnemers te verzamelen, die het vertellen van verhalen als middel gebruikte om meer zelfvertrouwen te ontwikkelen. Zelfvertrouwen in het gebruik van de Nederlandse taal als communicatiemiddel, zelfvertrouwen bij het zichzelf presenteren aan een Nederlands publiek. Een kleine, gemotiveerde kerngroep ontstond en de eerste afspraken werden gemaakt.

Spoedig stak een mysterieuze pandemie de kop op. Ons project moest worden uitgesteld en ieders geduld werd op de proef gesteld. In de loop van 2020 werd het project aangepast, rekening houdend met 'de nieuwe afstand', maar die opzet was niet zo gelukkig. We wilden de theaterplannen vertalen naar film en boek, wat ertoe leidde dat enkele deelnemers afhaakten. Toch maar bij het oorspronkelijke plan blijven, leek het devies. Maar dat moest in 2021 opnieuw in de wacht worden gezet. Het had niet veel gescheeld of de moed was ons in de schoenen gezakt. Pas later dat jaar kon een doorstart worden gemaakt.

In de loop van het proces bleek dat de deelnemers niet met eigen verhalen wilden werken, maar liever met een al bestaande tekst. Die tekst moest in eenvoudige taal geschreven zijn. Zo ontstond het idee om het universele verhaal van *Gilgamesj* als springplank voor ons project te gebruiken.

De storytellers, een gemengde groep wereldburgers afkomstig uit Nederland (de twee vertellers), Koerdistan en Syrië (de zeven spelers), zijn de afgelopen tijd gegroeid in zelfvertrouwen. Ze hebben volop *outside-the-box*-oefeningen gedaan, geleerd om hun stem en lichaam effectiever te gebruiken. Ook hebben ze hun rollen onderzocht, de drijfveren en onderliggende emoties van de personages. Maar vooral is er hard geoefend op de teksten, op het van buiten leren, op het leggen van de juiste klemtoon en intonatie, op het correct en verstaanbaar uitspreken van de dialogen.

Helemaal vlekkeloos is het gesproken Nederlands nog niet, maar de spelers zijn een heel eind op weg. Bovendien hebben ze geleerd hun teksten zoveel mogelijk ‘te richten’. Als je aan storytelling doet, vertel je je verhaal namelijk aan iemand anders. Niet alleen aan een ander personage in het verhaal, maar vooral ook aan het publiek dat zit te luisteren. En dat was tenslotte de opzet van dit project: een verhaal leren vertellen in de Nederlandse taal voor een openbaar publiek.

Geniet van deze geweldige groep, van het plezier dat ze hebben in het vertellen van dit verhaal en van de moeite die ze doen om dit op je over te brengen in de Nederlandse taal!

Mei 2022, Emile Schra

Bovenste rij vlnr Mudy Mohammad, Imad Saffuri, Fatima Khalili, Joep Delsasso,
Elia Marjana, Liva Abdullah Asoo. Onder: Emile Schra, Elias Alshoufi, Majdeddin Salilah

HET VERHAAL VAN GILGAMESJ

Achtergrond. Het epos van *Gilgamesj* wordt beschouwd als het oudste literaire verhaal ter wereld. Het is deels gebaseerd op historische feiten. Zo moet er rond 2700 v. Chr. in Mesopotamië, het rijk gelegen tussen de rivieren de Eufraat en de Tigris, een koning Gilgamesj hebben geleefd. Hij kwam na zijn dood bekend te staan als een heerser met een serie roemruchte daden op zijn naam. Maar toen sloop ook de mythevorming naar binnen.

De Mesopotamiërs hadden een speciale manier om belangrijke teksten te bewaren: op kleitabletten. Een kleitablet was een plat stuk verse klei (3 centimeter dik), waar je met een scherp voorwerp tekentjes in kon graveren. Beide zijden van een tablet telden meestal drie tekstkolommen die waren geschreven in spijkerschrift.

De grootste verzameling kleitabletten in het oude Midden-Oosten bezat koning Assoerbanipal in Ninivé, hoofdstad van Assyrië (Noord-Mesopotamië). Door een enorme brand in 612 v. chr. werd de hele bibliotheek echter verwoest. De kleitabletten vormden een 30 centimeter dikke laag brokstukken die in 1850 door de Brit Austen Henry Layard werden ontdekt. Enkele jaren later ontcijferde een taalkundige het spijkerschrift.

Het Gilgamesj-epos telt in totaal 12 tabletten. Het verhaal kent verschillende versies en raakte in de loop van duizenden jaren verspreid over een enorm gebied, dat bestond uit het huidige Syrië, Iran, Irak, Turkije, Libanon en Palestina.

Inhoud. Bij zijn geboorte is Gilgamesj deels goddelijk, deels mens. Eenmaal koning van Oeroek, ontwikkelt hij zich al snel tot een ware tiran die geen tegenspraak duldt. Hij is niet de 'herder' van zijn onderdanen, die hij zou moeten zijn. De goden besluiten een rivaal voor Gilgamesj te scheppen: Enkidoe, half-dier, half-mens. Hij leeft in de wildernis en wordt meegenomen naar de stad. Daar vindt een gevecht plaats tussen hem en Gilgamesj. Na afloop sluiten de twee vriendschap.

Door deze vriendschap verandert Gilgamesj geleidelijk aan in een menselijke heerser die oog heeft voor de behoeften van zijn volk. De twee vrienden ondernemen spannende avonturen. Avonturen die hun vriendschapsband versterkt. Ze vechten met een reus uit het woud en met een stier uit de hemel. Beide gevechten winnen ze! Maar dan, onverwachts, sterft Enkidoe. Gilgamesj is in alle staten en raakt in een diepe crisis. Hij vraagt zich af wat de zin van het leven is, als de dood aan het eind alles om zeep helpt. Tegelijk vraagt hij zichzelf weer heel *selfish* af, hoe hij onsterfelijk kan blijven. Hij wil niet sterven, want hoe weten de generaties na hem anders hoe geweldig hij was als vorst? Hij gaat op zwerftocht, op zoek naar onsterfelijkheid. Als hij uiteindelijk weer naar Oeroek terugkeert, is hij veranderd in een wijze man, die weet wat de ware zin van het leven is.

D E VOORSTELLING

Wat we je als toeschouwer laten zien, is het resultaat van een empowerment-proces dat vijf maanden duurde. Wij werkten in het begin éénmaal per week. De laatste weken nam het aantal repetities toe.

In de voorstelling onderscheiden we twee groepen 'storytellers': zij die de personages uit het *Gilgamesj*-verhaal vertolken, en de twee vertellers die buiten het verhaal staan. Die laatsten bekijken de gebeurtenissen vanuit een *helikopter-view*, becommentariëren, verbinden scènes, beschrijven voor het publiek de entourage. Maar ze zijn ook sfeermakers bij de gevechten met monsters. Deze twee vertellers zijn opgegroeid met het Nederlands, in tegenstelling tot diegenen die de personages in het verhaal vertolken.

Voor onze bewerking van *Gilgamesj* is gebruik gemaakt van meerdere bronnen. De belangrijkste: *Gilgamesj de Held; een Babylonisch epos* door Geraldine McCaughrean (2002); *Gilgamesj* door Frank Groothof (2006) en *Het Gilgamesj-epos* door Theo de Feyter (2001).

Onze voorstelling duurt ongeveer 1 ½ uur en stopt na Tablet 6. Wij hopen u in de toekomst te kunnen verrassen met de overige tabletten in *Gilgamesj Deel II*!

Credits

Spelers:

Imad Saffuri
Elia Marjana
Majdeddin Salilah
Fatima Khalili
Liva Abdullah Asoo
Mudy Mohammad
Elias Alshoufi

Vertellers:

Rukiye Karaaslan
Joep Delsasso

Regie: Ali Taefour en Emile Schra

Tekstbewerking/dramaturgie: Emile Schra

Foto's/soundscape/kostuums: Ali Taefour

Productie: Stichting PassePartout

Dit storytellingproject werd mogelijk dankzij financiële steun van VSB Fonds, Fonds Cultuurparticipatie, Haëlla Fonds, Elise Mathilde Fonds, K.F. Heinfonds en Fentener van Vlissingen Fonds. Wij danken deze fondsen hartelijk voor hun steun!

***“GILGAMESJ, NEEM HET LOT ZOALS HET IS.
DE GODEN HEBBEN DE ONSTERFELIJKHEID VOOR ZICHZELF GEHOUDEN.
ONS GAVEN ZE DE DOOD.
GENIET VAN DE LIEFDE VAN JE VROUW.
KOESTER HET KIND DAT JE HAND VASTHOUDT.
MAAK VAN IEDERE DAG IN JE LEVEN EEN FEEST.
DAT IS DE TAAK DIE DE GODEN VOOR JE HEBBEN UITGESTIPPELD.”
(SIDOERI)***